

Vse spise, v osem poslana knjige itd. je pošljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/A. Vse pošiljke je pošljati franko. Reklamacije se proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjenišvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačane naročnine za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Dia 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. črk. ur. 11.197.

10% povišek po čl. 7. čin. zak. se šteje v penzijo.

Važna odločba Državnega Sveta. — Rekurz Pov. UJU. — Razsodba Državnega Sveta.

Kakor smo že poročali svoječasno v našem listu, ministrstvo prosvete in glavna kontrola nista vstela tov. ravnatelju Josipu Bezlaju 10% poviška po čl. 7. čin. zak. v penzijo, kljub temu, da ima v rešenju v predvidbi kot ravnatelj meščanske šole priznanih tudi 10% po 2. odst. čl. 7. čin. zak. Izdano mu je bilo rešenje o odmeri penzije brez 10% poviška.

Ko je Pov. UJU za to zaznalo, je pozvalo tov. ravnatelja Bezlaja, naj predloži poverjeništvu potrebne listine, da mu izdela in odpošlje v njegovem imenu rekurz na Državni Svet. Zadeva je bila važna za vse meščanskošolsko učiteljstvo in za geometre, ki prejemajo po čl. 7. čin. zak. in čl. 12. razvrstilne uredbe 10% povišek. Slučaj ravnatelja Bezlaja je bil prvi principijalni slučaj te vrste, zato se je za zadevo zavzelo poverjenišvo.

»Pravno obrambni odsek Pov. UJU« je izdelal rekurz, v katerem se je skliceval na čl. 7. čin. zak. in na čl. 138. čin. zak., ki govori o osnovi za odmero penzije. Obliko in vsebino pritožbe smo prinesli v 34. šte. Učit. tov. v Učit. pravniku. Rekurz je bil poslan 18. avg. 1924 v Beograd.

Državni Svet se je postavil na stališče, da na podlagi čl. 7. in 138. čin. zak. pripade tudi 10% zvišanje rednih prejemkov v penzijo, izvzemši zvišani odstotek stanarine, ker zakon izredno določa, da se jemlje za osnovo pri odmeri penzije le redno stanarino. Na podlagi tega sklepa je izdal Državni Svet sledečo razsodbo:

Državni Svet
Kraljevine
Srba, Hrvata i Slovenaca.
Br. 36.342
20. novembra 1924 god.
Beograd.

U IME
NJEG. VELIČANSTVA ALEKSANDRA I.
KRALJA SRBA, HRVATA I
SLOVENACA.
DRŽAVNI SAVET

U svom... IV... odeljenju, sastavljenom od Savetnika: Miloša Paunovića, kao predsednika, Mihaila Cerovića, Dr. Dominika Maci, Dr. Mite Mušickog, Ivana Škarje, kao članova... i II. sekretara Gjuro Popovića... uzeo je u razmatranje tužbu Josipa Bezlaja, ravnatelja građanske škole u penziji... protivu rešenja... od 10. maja tek. god... O. N. Br. 23.039, kojim mu je određena količina penzije,

pa je proučivši kako tužbu, rešenje i ostala akta, tako i odgovor Ministrov na tužbu, poslat pismom od 5. novembra tek. god. O. N. Br. 50.621... našao, da rešenje nije osnovano na zakonu u koliko za penzijski osnov nije uračunato i povećanje za 10% osnovne i položajne plate prema čl. 7. zakona o činov. i ost. državn. služb. grad. reda.

Povećanje redovnih prinadležnosti za 10% nije dato kao neki naročiti dodatak vezan za vršenje izvesne funkcije, nego, s obzirom na traženu višu spremu osim one predviđene za drugu kategoriju, kao naknada za to što struke kojima pripada to povećanje ne ulaze u prvu kategoriju.

Čl. 138 pomenutog zakona propisuje da i stanarina ulazi u penzijski osnov, ali izričito kaže da je to redovna stanarina. Medjutim ne čini izuzetak za osnovnu i položajnu platu. Da zakonodavac nije hteo da se povećana osnovna i položajna plata računao za penzijski osnov, on bi to izrično rekao kao što je učinio za stanarinu.

S toga se tužiocu ima uzeti kao osnov za računanje penzije povećana osnovna i položajna plata, čije je povećanje dobio u smislu čl. 7. pomenutog zakona, ali ne i povećana stanarina, kako on traži, jer član 138. izrično pominje redovnu stanarinu.

Sa izloženoga i na osnovu čl. 17. i 34. zakona o Državnom Savetu i Upravnim Sudovima, IV. odeljenje Državnog Saveta

presudjuje:
da se poništi rešenje Ministra Prosvete od 10. maja tek. god. O. N. Br. 23.039, u koliko se odnosi na osnov za računanje penzije.

Predsednik IV. Odeljenja
L. S. Državnog Saveta,
Miloš Paunović, I. r.

Sekretar,
Gjuro Popović, I. r.

To je važna razsodba za prizadete, ker se jim zvišajo s tem penzijski prejemki pri polnih letih za 1860 Din letno. Vendar z razsodbo še ni končana zadeva prizadetih, ker je treba izposlovati še korekturo rešenja o odmeri penzije v zmislu razsodbe Državnega Sveta in izplačilo zaostankov in pripadajoče 10% penzije za naprej.

V to svrhu mora prizadeti napraviti vlogo na ministrstvo prosvete, da se mu korigira rešenje o odmeri penzije v zmislu razsodbe Državnega Sveta in prositi za izplačilo difference za nazaj in redno

nakazovanje 10% poviška v zmislu razsodbe Drž. Sveta v naprej. Kot prilogo je k prošnji pridejati original rešenja o odmeri penzije in overovljen prepis razsodbe Drž. Sveta. Svetujemo, da si obdrži prizadeti tudi en overovljen prepis rešenja o odmeri penzije še zase. Priložiti je tudi overovljen prepis rešenja s katerim je priznana 10% zvišanje po čl. 7. čin. zak.

»Pravno obrambeni odsek Pov. UJU« zasleduje vse principijalne sporne slučaje, ki se izvajajo sedaj na škodo učiteljstva ter izdeluje rekurze na Državni Svet. Skušal bo zbrati tudi vse odločbe in razsodbe Državnega Sveta, ki se nanašajo na uradniški zakon.

Kot eno najvažnejših spornih vprašanj, na katerem je interesirano in prizadeto vse učiteljstvo je izplačilo 15% poviška po čl. 31 uradn. zak. v penzijo pri polnih 32 službenih letih. Kakor smo poročali v 42. šte. Učit. tov., je Glavna kontrola odkrila vštete 15% poviška v 32 služ. letih v penzijo. Ker pa je pritož-

ba mogoča le na podlagi konkretnega slučaja in na podlagi rešenja o odmeri penzije, bo mogoče storiti primerne korake le, ko prejme Pov. UJU prvo tako rešenje v roke. Kakor smo informirani, dosedaj v Sloveniji še ni bilo takega slučaja, pač pa se je dogodil nasproten slučaj, da je bila priznana nekemu tovarišu po polnih 32 služb. letih polna penzija.

Pozivamo vse tovariše in tovarišice, da nam vpošljejo prepise takih principijalnih rešenj, ker jih v občem interesu nujno potrebujemo. Rok za pritožbo je omejen na 30 dni od dneva prejema rešenja. Posebno pozivamo vse tovariše in tovarišice, da nam pošljejo prepise razsodb Državn. Sveta, najsi je razsodba pozitivna ali negativna, ker brez njih ni mogoče napraviti gori označene zbirke, ki bi bila za vse učiteljstvo velike važnosti. Razsodbe bomo objavljali brez imen. Strnimo se v delu za skupni obči blagor! Od organizacije smemo pričakovati koristi le tedaj, če ji nudimo in storimo za njo vse, kar ji je potrebno za izvrševanje njenih funkcij.

—k.

Polovična vožnja dovoljena v vseh razredih.

Kakor smo v predzadnji številki poročali, ima naš pravilnik o voznih olajšavah to veliko prednost, da je bila uradništvu višjih položajnih grup omejena vozna ugodnost v III. razredu.

To je zbudilo veliko nejevoljo med uradništvom za to, ker je s tem faktično prizadeto uradništvo izgubilo ono trikratno vozno ugodnost, ki jo je imelo do sedaj.

Poverjenišvo UJU je takoj storilo primerne korake in v zadnji številki smo objavili vlogo, ki jo je v tej zadevi poslalo Pov. UJU na merodajne faktorje in stranke. Protestne vloge so napravile tudi druge uradniške organizacije.

Sedaj je pa došla iz Beograda sledeča ugodna rešitev:

Minister dr. Žerjav za avtomatične penzijske akontacije.

Kakor smo že poročali, je bivši finančni minister dr. Spaho pozivno na št. 131. zak. o drž. računovodstvu ukinil odredbo ministrstva prosvete O. N. Br. 39.751 od 18. avg. 1924, s katero se je odredila tako potrebna avtomatična akontacija upokojencem na njih penzijske prejemke.

Naše poverjenišvo se je takoj obrnilo s posebno vlogo na predsedništvo UJU in na prosvetnega ministra Svetozarja Pribičevića, da deluje na to, naj se dr. Spahova odredba prekliche.

Šibenik je zgrajen ob Krki, ki se sicer tu že meša z morskovo vodo, a pristanišče je od vseh strani zaprto z otoki in polotoki, Šibeniški domoljubi trde, da je njihov pristanišče ugodnejše od Kotorskega. Mi, ki Kotora še nismo videli, tega ne moremo presoditi. Do kopaljšča vozi parnik oziroma motorni čoln. Drugi dan nam izprosi očka Mrovlje pri mornarski komandi tender, ki nas popelje po Krki navzgor do Skradina, starega dalmatinskega mesteca s krasnim drevoredom murv. Naš cilj je Skradinski slap; k njemu pridemo skozi most pontonov. Vojaki, ki so ga morali ob prihodu in odhodu dvigniti, so se nekoliko ljutili na nas. Ob Skradinskem slapu, ki je še posebno mogočno, kadar je več vode, pomladi ali v jeseni, je velika elektrarna, ki oskrbuje šibeniško tovarno karbida in umetnih gnojih, oziroma kemično tovarno.

Zanimivo mesto je Šibenik, naslanjajoč se na deloma še gozdnata, deloma opustošena gorska rebra, ki na njih čuvajo tri močne trdnjave. Po ozkih ulicah hodiš med starimi, kamenitimi hišami s spomini beneške umetniške kulture kakor v labirintu, da jedva najdeš izhoda na prostrano obal. Hiše ti stoje svojeglavno, da so ulice vsak čas prelomlje-

ne, proti pristanišču strme. Ob morju smo in še ga nisem omenila. Nimam poguma, da povem le eno besedo o njem, ki mu pesnik-umetnik ni kos. Občutka ob pogledu na morje ne opiše beseda... Pojdi tja in glej!

Že drugič smo ga gledali. In to skupno gledanje nas je strnilo v eno veliko famulijo. Teta Liza je rekla, da ji je to služba božja. Je res! Daje nam moči in vzleta. Veselje in blaženost je spomin na krasote, ki smo jih skupaj gledali in uživali. Srčna hvala vam vsem! Vsi ste deležni vzvišenih občutkov, ki se nam ponavljajo ob vsakokratnem spominu na skupno pot.

Hvala tebi, Mrovlje! Edino tvoje mladeniški idealizem premore toliko požrtvovalnosti, žilave doslednosti spojene s prožno agilnostjo! Hvala ti! Kazal si nam po svojem idealnem načrtu nov del domovine in ugodil si vseeno naši želji po morju. Odvzel si nam vse spono, ki nas oklepajo na potovanju na realni svet. Ni nam bilo skrbeti ni za vožnjo, ni za prenočišče, ni za hrano in za dobro vodstvo na neznani zemlji. Gladko je tekla naša pot. Zato ti hvala iz srca! Živijo Mrovlje!

(Dalje prih.)

LISTEK.

LJUDMILA SCHREINERJEVA:

II. Počitniški izleti učit. Fer. Saveza.

Teško je bilo slovo iz tega raja, a zmagovalo je naše hrepenenje po morju, da se je vdal tudi očka Mrovlje. Saj je tudi njega vleklo na Jadran. V jasni noči smo se vrnili iz avtom v Vrhovine, odtod z železnico ob vznožju Velike Kapele v Gračac po močno oklestenih šumah in naprej zopet z avtom po golem kraškem svetu v Dalmacijo v ostrih serpentinah ob novi železniški progi, ki se jedva gradi, v Šibenik, Kdor ne pozna tovarništva, ga tu spozna. Pričakovala sta nas dva šibeniška tovariša, kojih eden, Milešić, nam je bil na razpolago od 7. ure zjutraj do 10. ure zvečer; povsod nam je ugledil pota in skrbel za naš duševni in telesni blagor. Sprejem ob proslavi angleške mornarice v Šibeniku kar najsijajnejši. Pozabivši utrujenost 19-urne vožnje, smo se divili iz oken naših stanovalj sijajni razsvetljavi v pristanišču in na morju, nad godbo in pestrim življenjem na obali. Kdo bi zdaj legel spat! Pravilčno lep je bil Tomasev park v

žaru električnih luči z bujnimi cveti lepe noči, ki se odpira le ponoči, čez dan spi. Drugo jutro si ogledamo staroslavno katedralo, cerkev, ki je po svoji zidavi edina take vrste, vsa iz umetno izdelanega kamna. Še kupola in vsa streha iz 2 m dolgih kamenitih plošč. Sohe, kapiteli, frizi zunaj in znotraj v cerkvi, vsak drugega vzorca, mogočni portali okrašeni z reliefi apostolov in drugimi, ponajveč simboličnimi slikami. V cerkvi razpelo take popolnosti, da se ob njem uče mojstri naše dobe. Stolp je nedograjen, ker je vznožje prešibko za višjo zidavo. Ob zunanem zidu cela vrsta iz kamna izklesanih glav, kojih pomen ni prav jasen. Neka verzija, ki jo pa drugi ovržejo, pravi, da so se tam ovekovčili vsi rokodelci, ki so pri zidanju sodelovali. Star, ljubezniv kanonik, ki se mu je videlo veselje nad umetnino na obrazu, se je ponudil, da nam odkrije krasote stavbe, zgrajene od 1431.—1555. leta.

Ogledali smo si še druge cerkve, ki so edine priče stare zgodovine in ljubezni Šibeničanov do umetnosti. Slednjič nas povede katoliški duhovnik še v pravoslavno cerkev, koje pop nam je tudi radevolje tolmačil skrivnosti svojega božjega hrama, nekdanje katoliške cerkve.

mo v najkrajšem času nadejati povoljne rešitve. Tako bo vendar enkrat odpomagano učiteljskim upokojencem in ne bo treba vsakomur se bati zaprositi za upokojitev.

Našo tozadevno vlogo smo priobčili v predzadnji številki Učiteljskega tovariša in učiteljstvo obvestili tudi o korakih Pov. UJU, ki jih je napravil pov. tov. L. Jelenc pri delegatu financ g. dr. Šavnin-

VLADIMIR POŽAR:

Pravni položaj učiteljstva.

(Poročal pri logaškem učiteljskem krožku v Dol. Logatcu dne 17. maja 1924.)

Pod pojmom »pravni položaj učiteljstva« nam je umeti predpise o službenem nameščanju, o službenih dolžnostih in pravicah, o službenem ocenjevanju, o discipliniranju, o službenih prejemkih, o prestopu službe, o upokojitvi in o preskrbi preostalih družinskih članov.

Vse te predpise vsebuje novi zakon o civilnih uradnikih in ostalih državnih nameščencih, s katerim se mora vsakdo izmed nas seznanjati, pa tudi seznaniti.

Kot nam že naslov tega zakona pove, velja isti za vse uradništvo in nameščentvo vseh mogočih panog državnih služb in za vse različne stroke. Zato pa je ta zakon za našo stroko in za naš učiteljstvo še v marsičem nejasen in nepopoln, s še veljavnimi starimi šolskimi zakoni v mnogočem nesoglasen in ostane tak vse dotlej, da dobimo nov šolski zakon, v katerega morajo priti tudi jasna določila o našem pravnem razmerju, oziroma dotlej, da izda ministrski svet ali prosvetno ministrstvo posebne prehodne uredbe o vsem, kar je generalno v zakonu sicer označeno, a se brez obljubljenih specijelnih uredb še ne da izvesti.

Zato mora biti skrb naših organizacij, da pridemo čimprej do popolne jasnosti in do popolne izvedbe uradniškega zakona. Opozoriti moramo naše UJU na vse nejasnosti in nesoglasja, ki jih opazamo v pogledu naših pravnih razmer.

Ni moj namen in tudi ne naloga seznanjati članstva z vsemi predpisi uradniškega zakona. Sami ga lahko citate. Pač pa hočem predložiti nam vsem to, kar je glede popolnosti izvedbe tega zakona še želeli in zahtevati in v čem se nova pragmatika ne krije s še veljavnimi predpisi oziroma šol. zakoni.

Čl. 252. tega novega zakona pravi, da prestanejo veljati z dnem razglasitve tega zakona vsi zakoni, ki so veljali do sedaj za civilne državne uslužbence, kolikor ni odredeno v tem zakonu izjema.

Ker učiteljstvo svoječasno pri nas ni bilo državno, je bilo po podražavljenju njegovo pravno razmerje odvisno (izvzemši glede plač) še vedno od starih dež. šol. zakonov z dne 29. aprila l. 1873, dež. zak. št. 22, deloma izpremenjenega in dopolnjenega po zakonih z dne 26. oktobra 1875, dež. zak. št. 27, z dne 28. okt. 1875, dež. zak. št. 28, z dne 18. junija 1877, dež. zak. št. 6, z dne 9. marca 1879, dež. zak. št. 13, z dne 30. aprila 1886, dež. zak. št. 11 z dne 29. novembra 1890, dež. zakonika št. 23 (glej Heinza od str. 471 do 531), dalje od državnega šol. zakona z dne 14. maja 1869 drž. zak. št. 62, oziroma postavbe od 2. maja 1883, drž. zak. št. 53 — §§ 48. do 58, ter od naredbe ministrstva za uk in bogočastje z dne 29. septembra 1905, štev. 13.200, drž. zak. štev. 159 (glej dokončni šol. in učni red str. 16—18, str. 89 do 104). Vsi ti zakoni bi bili torej po čl. 252. novega zakona razveljavljeni.

Iz razveljavljanja sledi, da pri nameščanju učiteljstva nimajo nobene besede več niti krajni, niti okrajni, niti višji šolski svet (slednjega že celo ni več), da se stalne službe ne podeljujejo po javnem razpisu, da prošnji za premeščanja ne sprejema okrajni šolski svet, da je tudi zakon o šolskem nadzorstvu iz leta 1912, zlasti glede delokroga omejen itd., itd., itd.

a) Za prvo nameščanje v službi velja člen 12. novega uradniškega zakona, ne da bi bilo pojasnjeno, kje zvedo učitelji začetniki za izpraznjena mesta, da morejo zaprositi za službo. Člen 14. pa pravi, da odločajo o sprejemu v začasno državno službo pristojni ministri, ki smejo to pravico prenesti na podrejene organe. V interesu našega stanu bi bilo, da bi imel prosvetni oddelek to pravico.

Glede premeščanja z mesta na drugo mesto, govori čl. 61., ki pravi v 2. odstavku: »Ali naj se izvrši izbiranje iz celokupnega števila oseb dotične stroke ali pa naj se to omeji, bodisi teritorialno, bodisi po uradih, ali naj se popolnjujejo

ku, da se penzijske akontacije niso ustavile prošli mesec vsem onim, ki še niso dobili akontacij dovoljenih iz Beograda.

V teku je tudi večja akcija, da se prenesejo in dekoncentrirajo pri prosveti vsi posli, ki jih dovoli zakon prenesti na oblastne uprave, da se s tem administracija pospeši in ugodni uradništvu posebno glede hitrih izplačil prejemkov in reševanja prošelj.

mesta z natečajem, to se predpiše z uredbami, ki se izdajo za vsako poedino stroko.

Za naše razmere bi bila nujno potrebna uredba, naj se popolnjujejo mesta z natečajem kot tudi natančen predpis glede vlaganja prošelj in katere priloge so potrebne, kajti vse dekrete predlagati je iz takšnih ozirov marsikom težavno.

Razpisi ali natečaji za izpraznjena mesta naj bi se ne objavljali morda le v »Službenih novinah«, marveč tudi v »Uradnem listu« in stanovskih listih.

b) Službene dolžnosti in pravice so zelo važen del našega pravnega položaja. Z novim uradniškim zakonom se za našo stroko ni mnogo izpremenilo. Odvisni smo tozadevno še vedno od starih zakonov. Omeniti pa mi je tudi tu nekaj prememb, ki si jih je treba zapomniti.

Po starih zakonih je moralo polagati učiteljstvo, zlasti pa oni učitelji, ki so hoteli postati šol. voditelji, usposobljenostne izpite iz verouka, dasi tega predmeta niso poučevali nikjer. Z ozirom na našo ustavo, to menda ni več potrebno, kolikor pa sem poučen, se polagajo ti izpiti še sedaj.

Učiteljstvo je bilo vezano tudi na nadzorstvo pri verskih vajah, kar tudi odpade po ustavi razen ob narodnih in državnih praznikih. Ostala sta pa še vendar dva cerkvena praznika, namreč sv. Alojzij in Rešnje Telo, ob katerih vrši učiteljstvo nadzorstvo nad šolskimi otroci menda obvezno, dasi ista nista predpisana v nobenem zakonu niti predpisu, vsled česar bi se ju moralo prepustiti učiteljstvu na prosto voljo, hočejo li nadzorovati ali ne. Prazniki so vendar pouka prosti dnevi, ko šola ne deluje.

Tudi glede učne obveznosti posameznih učnih moči je ostalo in bo menda ostalo pri starem, dokler šolstvo ne dobi lastnega novega zakona. Učna obveznost pa je pri raznih kategorijah šol kaj različna, kar pravzaprav ni pravično. Tako se more po dosedanjih predpisih obremeniti učne moči do 30 tedenskih ur, voditelj šol pa najmanj s 16 tedenskimi urami. Kaj pa, kjer ima učna moč več kot toliko ur? Novi zakon o uradnikih nima nobenih določb za kako nagrado za čezurno delo, plača je vsem enaka po službenih letih.

Po novem uradniškem zakonu je preminula tudi pravica do dovoljevanja do tridnevnih dopustov in to voditeljem šol po krajnih šolskih svetih (s čimer se tangira tudi zopet dež. zakon iz l. 1912.), učiteljstvu pa po njih šol. voditeljih. Po dosedanje pravo ukinja čl. 110. novega uradniškega zakona, ki odjemlje pravico do dovoljevanja dopustov tudi okrajnim šol. svetom, dasi zakon iz l. 1912. še ni razveljavljen, pa tudi okrajni šolski sveti še ne odpravljani.

Po členu 110. more odrediti minister starešine, ki dovoljujejo odsotnost po privatnem poslu do 40 dni. Tako pooblastilo je prejel le g. šef prosvetnega oddelka, pa bi bilo dobro, da bi imeli tudi nižji starešine pravo dovoljevati slično odsotnost, seveda v najnižji izmeri, kot n. pr. dosedaj, kar bi moglo UJU tudi doseči. Saj je odlok prosvetnega oddelka precej strog. Po njem more učna moč izostati do 7 dni brez zdravniškega izpričevala, vendar je za opravičeno odsotnost odgovoren vedno tudi šolski voditelj.

c) Službeno ocenjevanje učiteljstva ostane za enkrat tako kot je, ker pravi čl. 72. uradniškega zakona, da predpisi glede ocenjevanja po novem zakonu ne veljajo za nastavnike šol.

č) Disciplinski predpisi novega uradniškega zakona so veljavni tudi za našo stroko. Za naše razmere nekaj povsem novega je to, da more kazni za nerednost (to so manjši službeni in izvzenu službeni prekrški) izrekat neposredni starešina, ki je v našem služčaju šolski voditelj. Zoper izrek kazni po šol. voditelju, se je izrekel nek dopisnik v »Učiteljskem Tovarišu«, češ, da

bi bili izreki kazni, to je ukor in denarna kazen po šol. voditeljih često pristrani. Res je neprijetna dolžnost, izrekat nad tovarišem in tovarišico iste šole slične kazni, zdi se mi pa, da je krivičnost in pristranost nemogoča, ker gre tako kaznovanemu pravica do pritožbe na starešino neposrednega višjega urada. Uverjen pa sem tudi, da bo vsak šolski voditelj uporabil to pravico le v najskrajnejšem slučaju. Da bi prepuščali izreke takih kazni le višjim starešinam, da se otresemo neprijetne dolžnosti, bi si dalo učiteljstvo slabo izpričevalo, izpričevalo nezaupanja in netovarištva. Kot verujemo, da morejo biti sodniki — ki so ljudje kot mi — nepristranski, tako zaupajmo tudi šolskim voditeljem, da bodo nepristranski. Da bi se mi smilil zanikrn tovariš, da bi smel biti netočen

in nereden v izvrševanju službe, to v naši velevažni stroki ne gre.

Disciplinski predpisi v veljavi so strogi, imamo pa vendar mnogo dobrega in med tem zlasti to, da ima vsak obtoženi zagovornika iz svoje stroke in da so mu sodniki vedno le državni nameščenci, ki so pri izreku sodbe vezani na zakon, medtem ko je bilo učiteljstvo došlej sojeno po korporacijah, v katerih je bila večina zastopnikov iz raznih stanov, ki niso imeli o šolski in učiteljski službi dovolji znanja.

Disciplinske predpise mora poznati vsakdo izmed nas prav dobro, saj je ravno učiteljski stan oni, ki ima največ nasprotnikov in kateremu je bil došlej skoro vsakdo tudi nadzornik, vsakdo pa ima pravico do obtožbe.

(Dalje prih.)

Krivda Slomškove zveze, da ni za skupno delo — dokazana.

IZJAVA.

Za vreme moga bavljenja u Ljubljani prečitao sam u 280 br. »Slovenca« odgovor »Slomškove zveze« na članak u »Učit. Tovarišu« št. 48. od 4. dec. ov. g. Pošto je u ovome sporu oko toga do koga je krivica što sve slovenačko učiteljstvo nije udruženo u jednu učiteljsku organizaciju, pomnije i moje ime, smatram za dužnost dati ovu svoju izjavu:

Srpsko učiteljstvo težilo je još pre minulih ratova da održava bratske i drugarske veze i sa hrvatskim i sa slovenačkim učiteljstvom. Posle oslobođenja i ujedinjenja srpsko učiteljstvo bilo je prvi pokretač, da se sve plemenske i pokrajinske učiteljske organizacije sjedine u jednu opštu, veliku i močnu državnu učiteljsku organizaciju, u kojoj bi bili udruženi svi učitelji naše ujedinjene države bez pogleda i na veru i na politička uverenja. Zato su srpski učitelji jako žalili što je jedan deo slovenačkog učiteljstva ostao van opšte učiteljske organizacije i želeo, da se i taj deo slovenačkoga učiteljstva pridruži ostaloj braći i drugovima udruženih u UJU. Toga radi po želji svojih drugova došao sam u Ljubljanu 1922. g. da lično pokušam da se izgleda nesuglasice između učitelja

učlanjenih u S. Z. i učitelja učlanjenih u UJU. Pod mojim predsedništvom i posle mojih obaveštenja na zajedničkom sastanku postignut je bio potpun sporazum, i zavladalo jedno uverenje a to je: da učiteljski stalež u našoj domovini može ostvariti svoje želje i zahteve samo tako, ako svi učitelji budu udruženi u jednu veliku i močnu stalešku organizaciju. U to su onda bili uvereni i svi prisutni članovi Slomškove zveze, ali kad je trebalo napisati zapisnik, predsednik Slomškove zveze g. Štrukelj izjavio da on ne može potpisati takoga zapisnika. Tako na žalost do zapisnika nije došlo, a to je bilo po mome ličnom uverenju samo zbog toga, što učitelji, članovi Slomškove zveze nisu dobili odobrenje za to od vodstva svoje SLS, a oni nisu imali snage da se od toga emancipuju.

Dakle, što nije došlo do željenoga sjedinjenja među slovenačkim učiteljstvom, nije krivica do učitelja učlanjenih u UJU, već do slovenačkih učitelja učlanjenih u Slomškovo zvezi, koji nisu imali moći, da se oslobode od stega svoje političke stranke.

Ljubljana, 8. XII. 1924. g.

Jov. P. Jovanović s. r.

Splošne vesti.

— Vse tov.(ice), ki so prejeli kako rzsodbo Državnega Sveta pozivamo, da pošljejo Poverjeništvu UJU — Ljubljana natančen prepis dotične rzsodbe. Za poverjeništvu so take rzsodbe velike važnosti in nujno potrebne, da lahko daje potrebne informacije vsem članom, ki se obračajo v zadevah na poverjeništvu. Ravnajte se po geslu: »Vsi za enega in eden za vse!« ter se ne strašite truda za prepis. Pomislite, da bodele sami morda v najkrajšem času potrebovali llike pomoči od Udruženja! Centrala bo močna le tedaj, če jo bo članstvo s svojim sodelovanjem razbremenjevalo!

— Okrožnica Slomškove zveze. Naša okrajna učiteljska društva v masi vračajo na Pov. UJU okrožnico, s katero je skušala Slomškova zveza delati nerazpoloženje med našim članstvom. Iz te moke torej ne bo kruha!

— Ureditve ur in honorarjev vadniških učiteljev. Kakor smo obveščeni, se je ministrstvo prosvete postavilo na stališče, da se imajo vadniški učitelji, t. j. sploh vsi, ki na vadnicah delujejo rešiti v zmislu odredbe odd. za prosveto štev. 648, 24 februarja 1923 (glej Fink: Zbirka važnejših naredb in uredb. IV. zvezek, št. 11. Izdala Učiteljska tiskarna), ker ni plačati »glavnih« učiteljev, temveč delo vadniških učiteljev ne oziraje se potem na to je li imajo titulus profesor ali ne. Za te je pri Državnem Svetu zadeva tudi ugodno rešena.

— Z redom sv. Save V. razreda so odlikovani Janez Levec, Jakob Furlan, Josip Cepuder in Frančiška Zemme, vsi v Ljubljani.

— Kaj je z »Našim listom«? povprašujejo mnogi. Izjavljamo, da nimamo prav nobenega stika z listom. Dopise, ki nam prihajajo v tem oziru, pošljemo upravi »Našega lista«, na katero naj se tudi v bodoče obračajo povpraševalci.

— Slovenščina na višji pedagoški šoli v Zagrebu. Na visoki pedagoški šoli v Zagrebu je letos kakih 18 učiteljev Slovencev. Za tiste, ki imajo jezikovno skupino, je namesto srbohrvaščine (literature in jezika) uvedena slovenščina; predaval bo prof. Iličič. Vendar je ena ura srbohrvaščine obvezna za slovenske slušatelje.

— Prosvetni oddelek za Slovenijo. Vodstvo prosvetnih poslov je prevzel g. dr. Pavel Pestotnik. Da bo ustrezno vsem potrebam, sprejema prosvetni referent zunanje stranke v decembru tudi ob nedeljah od 10—12.

— Odpustitev vseh komunističnih učiteljev v Franciji. Kakor poroča »Matin«, je notranji minister pri razpravi o komunistični propagandi v Franciji predložil ministrskemu svetu poročilo, v katerem opozarja na novo boljševiško ofenzivo. Kakor doznava isti list, bo vlada storila vse potrebno, da prepreči komunistično propagando. Komunistični učitelji, ki so bili odpušteni iz službe, ne bodo več sprejeti nazaj. Približno 50 inozemskih komunistov, ki so bili aretirani, bo odpravljenih na mejo.

— Božične počitnice na šolah v Sloveniji. Prosvetni minister je odredil, da trajajo za letos v Sloveniji na vseh šolah božične počitnice od 24. decembra 1924. do vključno 6. januarja 1925. V krajih, kjer so srednje in meščanske šole, se zaključijo pouk dne 23. decembra ob 12. uri.

— Poročil se je v torek 9. tm. tovariš Miloš Verk, nadučitelj v Sv. Križu pri Rogaški Slatini s tov. gdč. Marto Sekirnikovo. Iskreno čestitamo!

— Zahvala. Društvo vpok učiteljev Slovenije je nama izplačalo točno podporo 400 Din po najinem umrlem očetu A. Račiću, za kar se zahvaljujeva društvu in ga priporočava vsem tovarišicam in tovarišem. — B. Račić, M. Račićeva.

ZAHVALA.

Za velikodušni dar, ki mi ga je naklonilo vse ljubljansko učiteljstvo, si dovoljujem tem potom izreči svojo najiskrenejšo zahvalo. Bog povrni tisočero!

Agneza Jordan.

Imenovanja in napredovanja.

—i Premestitev. Dosedanji prof. na dekliški realni gimnaziji v Ljubljani dr. Ivan Lah je prevzel v državno službo ter imenovan za profesorja na ženskem učiteljskem v Ljubljani. Prof. Adolf Robida, ki je bil dosedaj dodeljen ženskem učiteljskem, se vrne na svoje prvotno službeno mesto na II. državni gimnaziji.

—i Vpokojena sta prof. na II. drž. gimnaziji v Ljubljani Alojzij Virbnik

in stalna učiteljica na I. mestni dekliški osnovni šoli v Ljubljani Julija Borovskij.

Učiteljski pravnik.

—§ Nakazovanje povišic. Odkar je dobilo učiteljstvo v Sloveniji v roke odlok ministrstva prosvete S. N. br. 15.230 od 15. julija t. l., ki govori o tem, da se nakazuje višja grupa položajne plače od dneva, ko je nakazana, in ne od dneva, ko je dospela, dobivam tozadevno več vprašanj in pozive, naj se pri glavni kontroli zavzamem za to, da se ta krivica odpravi. V naslednjem hočem zadevo pojasniti.

Večina učiteljstva v tem slučaju obče misli na »povišice« in ne razlikuje povišica osnovne od povišica položajne plače. Osnovna plača se v smislu čl. 47. čin. zak. povišuje avtomatsko, ne tako položajna plača, ki je po čl. 48. vezana na oceno. Zato tudi omenjeni odlok ne govori o osnovni, nego le o položajni. Povišek osnovne plače se nakazuje po dospelosti, povišek položajne od dneva nakazitve, oziroma od 1. dne prihodnjega meseca po nakazitvi. Že pred nekaj meseci sem se informiral pri glavni kontroli, zakaj tako in tam sem izvedel, da glavna kontrola po besedilu zakona drugače postopati ne more. Za njo je merodajen ukaz, oziroma ministrski odlok, ki je dovolil prestop v višjo grupo, češ, ministrstvo je moglo po prošilčevi kvalifikaciji v službi ta prestop dovoliti šele z dnem, ko je to storilo. Opozoril sem tako, da temu ni tako; opozoril osobito tudi na dejstvo, da je marsikdo imel popolno zakonito pravico na prestop recimo že 1. oktobra 1923, a ker je dobil Rešenje v roke šele v maju 1924 ali še kasneje, ni mogel zaprositi, da se mu prestop v višjo grupo dovoli s 1. oktobrom 1923. Ko sem prišel v Beograd, sem našel teh prošelj več sto nerešenih; zdaj so rešene vse, a v enem dnevu tega ni bilo mogoče izvršiti. Zaprotil pa sem pri Glavni kontroli, da se ozira na dejstvo, da ni krivda prošilcev, ako se nišo prevedli v višjo grupo poprej, in zato sem pri vsakem posamezniku označil dan dospelosti. Ali se bo Glavna kontrola na to ozirala ali ostane pri dosedanjih praksi, še ni znano. Pripomnil bi, da je ta njen postopek isti za vse državne nameščence, in ne tvori učiteljstvo nikake izjeme.

S tem pa je tudi dan pravec, kdo naj se pri glavni kontroli zavzame za to, da izpremeni svojo prakso. To je zadeva obče činovniške organizacije, posameznik v tem pogledu ne more posredovati. Res je, da je baš učiteljstvo najbolj prizadeto; veliko število prošelj se pač težje hitro reši, kakor malo število. — Povedati pa je tudi treba, da je učiteljstvo često samo krivo poznih rešitev, ker ne vlaga pravočasno prošelj; saj sem baš te dni še dobil prošnjo za prestop v višjo grupo, ki pa je prošlca dospela že 1. novembra 1923, za marsikoga, ki vem zanj, da mu je tedaj dospela, pa prošnje še sedaj ni...

Vsem v vednost na povem, da še posebno pazim pri reševanju vlog, da nihče ne bi trpel gmotno, in tozadevne vloge jemljem vedno prve v roke. A mnogo ovira hitro rešitev administrativni predpisani postopek sam, mnogo pa obilica dela. Zato prosim tudi malo potrpljenja. P. Fleré.

—§ Dnevi zborovanja učiteljskih društev so za udeležence pouka prosti. Prosvetni oddelek za Slovenijo. Štev. 21.353. V Ljubljani, dne 24. novembra 1924. Vsem okrajnim (mestnim) šolskim svetom! Tuaradni odlok z dne 7. oktobra 1924, št. 17.357, razveljavljam ter obenem vzpostavljam odlok višjega šolskega sveta z dne 16. decembra 1919, št. 16.158, ki se z njim dovoljujejo pouka prosti dnevi ob zborovanjih okrajnih učiteljskih društev za tiste učne osebe, ki se v resnici udeležujejo zborovanj. — Za šefa: G a n g l s. r.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f Vsem učit. P. F. S.! Učiteljske P. F. S., ki še niso poslale zahtevanih podatkov, prosim, da to nemudoma stori, da vem, če sploh obstajajo! Ponovno prosim, da podružnice, ki imajo premalo število članov, prenehajo in se naj njihovi člani vpišejo v kako drugo učiteljsko P. F. S.

—f Vsem članom P. F. S.! Člani, ki hočejo obnoviti članstvo, plačajo do 31. decembra s članarino in pristopnino 35 Din in naj prilože staro člansko izkaznico, da

odpade nepotrebno pisarjenje. Tovariši (ice), ki niso člani P. F. S., naj prilože pri informacijah znamko za odgovor! Prosim! — Za učit. F. S. Mrovlje, Črnomelj.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Članarina in darila: Učiteljstvo osnovne šole v Leitersbergu 11 Din, učiteljstvo osnovne šole v Brežicah 70 Din; Matilda Vodenikova, Maribor, 10 Din; Rado Strgar, Maribor, 10 Din; Zacherl Fran, učitelj v Ljutomeru 50 Din; Fröm Vekoslav in Eliza, Sp. Sv. Kungofa, 20 Din; Voglar Franjo, nadučitelj in Pogačnik Janko, Celje, 15 Din; učiteljstvo deške osnovne šole III. v Mariboru 100 Din; ravnateljstvo meščanske šole v Murski Soboti 30 Din; učiteljstvo osnovne šole v Hotizi (Prekmurje) 30 Din; šola št. Janž na Vinski gori 20 Din; Leon Cepuš, šolski vodja v Melincih (Prekmurje) 40 Din; vodstvo deške osnovne šole v Ribnici na Pohorju 50 Din; v počaščene spomina umrlega dobrega prof. A. Šubica njegov goriški učenec Andrej Pirjevec, šolski upravitelj na Remšniku 50 Din; dekliška osnovna šola v Ptuj 30 Din; učiteljstvo deške meščanske šole v Mariboru 130 Din. — Vsem darovalcem prav iskrena zahvala! — Tovariši in tovarišice: za prav izdatna božična darila (čeprav v obliki vračila dolgov!) se priporoča Učiteljski dom v Mariboru. — M. Kožuh, blagajnik.

—g Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je darovalo učiteljstvo na Barju za Ganglov kamen 35 Din, in sicer a 10 Din Tit Grčar, Ladislav Požar Angela Petričeva ter 5 Din Gregorič-Mandljeva; Julij Mayer, nadučitelj v Zg. Tuhinju pa 5 Din kot mesečni prispevek za december t. l. — Letošnji darovi znašajo 24.987,50 Din. — Društvo je razposlalo priznanim podpornikom položnice. Prejemniki naj jih uporabljajo sami, oziroma naj jih oddajo ob nudečih se prilikah v uporabo tovarišem-sosedom!

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Novo kulturno nasilje proti primorskim Slovanom. Kakor znano, je tržaški prefekt pred enim tednom izdal okrožnico, s katero se prepovedujejo dramske predstave v slovenskem in hrvaškem jeziku. Sedaj se objavlja nova okrožnica, ki izvaja še hušlje kulturno nasilje nad primorskimi Slovani. Šolske oblasti so razposlale okrožnico, ki se tiče tako imenovanih »dodatnih ur«, med katerimi se je poučevala slovenščina oziroma hrvaščina, torej materinski jezik. Ta pouk je sedaj naših deci kratkomalo preprečen. Okrožnica namreč glede dodatnih ur določa, da se med poukom slovenščine oziroma hrvaščine ne sme rabiti niti kaka knjiga niti učiti pisanje. Pouk se ima vršiti pri teh dodatnih urah le na način ustmenih razgovorov med učitelji in učenci. Do danes se še ni moglo ugotoviti, ali gre pri tem za splošno naredbo, ki bi naj lo izdalo šolsko skrbništvo za vse šole Julijske Krajine, ali pa je ta okrožnica le čin posamnih šolskih ravnateljev.

—r Prepoved slovenskih predstav ukinjena. Iz Trsta poročajo, da je tržaška prefektura obvestila jugoslovenskega poslanca dr. Wilfana, da je odredba o prepovedi prireditelj v slovenskem in hrvaškem jeziku preklicana. V veljavi pa ostane še nadalje cenzura besedil. K temu uradnemu obvestilu pripominja tržaška »Edinost«: »Ta preklic itas ne preseneča, ker smo bili prepričani, da se taka odredba ne more vzdržati«. Nadalje naglašava list, »da slovensko ljudstvo ni zadovoljno, da se naredba le formalno preklicuje, ampak je za pomirjenje javnosti absolutno potrebno, da preneha vse oviranje delovanja slovenskih in hrvaških društev. »Slovenci«, naglašava »Edinost«, tudi ne nastopamo proti pametnemu nadzoru delovanja društev od strani oblasti. Povedati pa moramo, da bi bila za vsa društva naravnost neznosna šikana, ako bi se za namene cenzure zahtevali prevodi raznih dramskih del, ki se upriparjajo na odrih. V ta namen morajo oblasti, ki upravljajo Julijsko Krajino, imeti na razpolago ljudi, sposobne za cenzuriranje slovenskih del. Treba je tudi, da se ta posel vrši hitro, da bodo društva pravočasno obveščena o eventualnih ukrepih cenzure.« Končno naglašava »Edinost«, »da preklica prepovedi ni smatrati morda za kako politično zmago. Nam ni do takih lavorik, pač pa nam je v zadoščenje, da se je vsaj za hip na merodajnih mestih uveljavilo pravo spo-

znanje. O kaki zmagi bomo mogli govoriti šele tedaj, bo bodo taki ukrepi sploh nemožni. Dolžnost naša pa je, da se v imenu društev zahvalimo poslancu Wilfanu za njegovo energično posredovanje tako v Trstu, kakor tudi v Rimu.«

Književnost in umetnost.

Priloga vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljstvu in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Františkanska ulica, št. 6.

Ocene.

—k Ženski svet gre h koncu drugega leta svojega obstanka. V tej predzadnji številki razgrinjata uredništvo in uprava v skromnih besedah program za leto 1925. A navadile so nas izdajateljice tega prvovrstnega slovenskega ženskega lista, da nam v dejanju mnogo več dajo, kakor obljublajo. In ni čuda, da je »Ženski svet« že preplaval tudi vso Jugoslavijo, tako da že v drugem polletju ni bilo več dobrih letošnjih števk, in so se morale nove naročnice zadovoljiti z drugim polletjem. Dobro bi bilo zato, da se nove naročnice za leto 1925, oglašajo čimprej na naročbo, da uprava v Ljubljani more naročiti dovolj iztisov. — Naročbe sprejema gospa Mila Prunk, Ljubljana, Karlovska c. 20/1. Za prihodnje leto bo enotna letna naročnina znašala Din 64, polletna Din 32, četrtletna Din 16; zato pa bodo vse naročnice brez izjeme prejemale tudi krojne pole.

—k Zimski vozni red je izšel v založbi Zvezne knjižarne v Ljubljani. Vsebinska mu je sledeča: I. Splošni del. Wažne telefonske številke. Konzulati v Ljubljani in Zagrebu, Kolkovine. Poštne, brzojavne in telefonske pristojbine. Maksimalne tarife za izvoške. Za potnike važne točke železniških obratnih predpisov. Pristojbine železniških nosačev. Železniška tarifa za prevoz potnikov in prtljage (kilometerska tabela). Cene za prevoz potnikov po cestah. II. Železniški vozni red. Pregled železniških prog. Odhod in prihod vlakov iz oz. v Ljubljano. Znamenja, kratice in druga pojasnila. Vozni redi št. 1—20. Direktni, spalni in jedilni vozovi št. 20 a —20 c. III. Pocestni (poštni) vozni redi št. 21—93. IV. Parobrodni vozni redi. V. seznam postaj. VI. Priloga: Kurzna karta Slovenije v merilu 1:475.000. [Ta geografsko pravilna skica, ki se dobi v »Zvezni knjižarni« v Ljubljani za ceno 3 Din tudi brez te knjižice, vsebuje vse železniške proge z vsemi postajami, potem vse poštne in avtomobilne proge, vse poštne urade z označbo, če ima pošta tudi brzojav oz. telefon, ter vse poštne zveze (peš). Ker so zveze začrtane geografsko pravilno po cestah, je mogoče premeriti razdalje tudi med kraji, med katerimi ne obstoja vožnja (torej tudi ne vozni red, iz katerega bi bila razvidna razdalja), če se upošteva, da odgovarja 1 cm dolga pot na tej kratki 475 km v naravi. Sploh pa se lahko meri po merilu, ki je začrtano na karti.]

—k Družba sv. Mohorja na Prevaljah je izdala pravkar svoje publikacije in sicer štiri knjige t. j.: Carski sel (Mihail Strogov) II. del. Spisal Jules Verne. Poslovenil dr. A. R. Slovenske večernice 77 zvezek. — Travnistištvo. Slovenskim živinorejcem v pouk. Spisal ing. chem. Jakob Turk, ravnatelj kmetijsko-kemičnega zavoda v Ljubljani. — Apostoli gospodovi. Spisal dr. Jožef Lesar, prof. bogoslovja. — Koledar Družbe sv. Mohorja 1925. — Cena posameznim knjigam je: Carski sel II. del 12,60 Din, Travnistištvo Din 6, Koledar za l. 1925 Din 12. Za člane znaša naročnina za vse knjige 30 Din letno.

Iz naše stanovske organizacije.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA bo zborovalo v soboto, dne 20. decembra t. l. točno ob 10. uri v državni osnovni šoli v Murski Soboti. Na sigurno udeležbo pozivljamo vse član(ice). Izrečno vabimo vse v Prekmurje došle g. tovariše(-ice), da vstopijo kot sodelavci pri nalogi, ki nam jo narekuje skrb in blagor naše domovine. Donesite zavedne volje i čilih sil! — Odbor.

Poročila:

+ LJUTOMERSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 11. oktobra 1924 pri Kapeli. Kljub izbornemu jesenskem vremenu je od 64 članov manjkalo 29.

Predsednik pozdravi vse udeležence, med njimi v društvo novo vstopivša člana Šafariča in Stoparja iz Križevcev, posebno pa bivšega ljutomerskega člana tov. Dostala, ki je kot strokovni tajnik posetil zborovanje v imenu Poverjeništv. V izbranih besedah se je poslovil nato predsednik tov. Mavrič v imenu društva od tovariša nadzornika Ivana Koropca, ki zapušča okraj kot žrtev nasilja in divjega strankarstva. Kot vnet in vzoren društvenik se je udeleževal redno zborovanj, bil je topel in vnet zastopnik učiteljstva, kar je pokazal kot član okrajnega šolskega sveta ob vsaki priliki. — V najlepši moški dobi je pograbila usoda društvu tov. Fürsta. Bil je agilen, vnet in radi vednega humorja priljubljen tovariš. V znak spoštovanja navzoči vstanejo in zakličejo njegovemu spominu trikratni »Slava«. Mesto venca daruje društvu 100 Din »Učiteljskemu domu« v Mariboru.

Situacijsko poročilo. Splošen pregled o delovanju Poverjeništv. UJU Ljubljana v pretečenem letu je podal

strokovni tajnik tov. Dostal. Na posameznih konkretnih slučajih je dokazoval vseskozi korektno postopanje Poverjeništv. posebno v kolikor se to tiče raznih imenovanj in premeščenj. Poročevalec bodri in vzpodbuja k zvestosti.

Poročilo o pokrajinski skupščini je izostalo, ker društvo ni bilo zastopano. Pregledno sliko o glavni skupščini v Dubrovniku je pa podal tov. predsednik sam. Splošna želja je bila, da se oglašajo udeležencev in še doda svoje osebene vtise iz prezanimivega potovanja.

Stanovske zadeve. Sklene se enoglasno, da se v evidenčne svrhe vpelje seznam redno in neredno obiskajočih članov; odsotni se imajo vedno opravičiti.

Dopis »Podpornega društva za učiteljski naraščaj v Ljubljani« je izzval živahno debato, v katero je posegel informativno tudi tov. Dostal. Ker so bili člani raznih mnenj, se končna odločitev poveri društvenemu odboru. — »Učiteljsko samopomoč« društvo odobrava in se za njo zavzema. V svrhu pristopa se je prijaviti v ljutomerskem okraju tov. Zacherlu Fr., v gornjeradgorskem pa tov. Francu Jaušovcu.

Predavanje o biološkem razvoju živalstva. Tov. Ivanjšič je nadaljeval svoje prezanimivo temo iz prirodopisja. Podal je sistematični pregled črvov, pri katerih je v prvem predavanju končal, členonožcev, mehkuževcev, iglokožcev in vretenčarjev. V slednjih je dal natančnejši opis razvoja in točnejšo sliko opljenja in razmnoževanja. Izredna tišina in napeta pozornost navzočih sta pričali o stvarnosti teme in nudili predavatelju za trud najlepše plačilo.

+ MARENBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo 6. novembra 1924 v Vuhredu.

Navzočih 22 izmed 34 članov.

Tov. predsednik pozdravi prisrčno vse navzoče ter z veseljem konstatuje, da se je zbralo lepo število. Posebno pozdravi novo članico tov. Vlasto Tomažičevo in gosta to. Drago Pulira in Alfonza Koprivo. Novince vabi tov. predsednik k pristopu.

Predavanja: 1. Tov. Makso Tomazič poda nekaj zanimivih misli o »Narodno-državljanski vzgoji s posebnim oziranjem na obmejno šolstvo«. Tov. predsednik se mu zahvali za dobro sestavljen in zanimiv referat ter izrazi željo, da bi še drugi prevzeli predavanja pri zborovanjih. 2. Tov. Widmoser nam je razkazal motive iz Dravske doline, nato pa zelo zanimive slike iz starega Egipta. Slike bi bili nemi spomeniki iz davnih časov, da nam ni gospod dr. Mörtl tako zanimivo razlagal njih pomen ter nas seznanil z zgodovino Egiptčanov. S kakšnim zanimanjem so zborovalci sledili razlagi in razkazovanju se potrjuje s tem, da je bilo vsem žal, da serija ni obsegala večje število slik. Tov. Widmoserju in gospodu dr. Mörtlu se predsednik za ves trud najtopleje zahvali.

Slučainosti Sprejeli sta se sledeči dve resoluciji, katerih prva se je predložila Pov. UJU, druga se pa glasi:

Ministrstvo za promet se prosi, da dovoli tudi državnim upokojencem in njih rodbinskim članom ter družini aktivnih uradnikov 50% popust na železnih ravno tako kakor aktivnim nameščencem. Kakor so objavili časopisi, nameravajo dovoljevati samo nižjim uradnikom polovično vožnjo v 3. razredu, vsi višji pa bi se morali voziti v 2. razredu.

Ker bi nam bila olajšava vozitj se v 2. razredu prav malo v korist ter je še povrh nedemokratično, da bi se uradnike sililo voziti v 2. razredu, naj Pov. UJU stori primerne korake.

Članarina se zviša na 120 Din, katera se plačuje za prvo četrtletje januarja 36 Din, ostanek pa mesečno po 12 Din tako, da je meseca avgusta poravnano že vse.

Vsem onim, ki še niso plačali članarine, se pošljejo položnice, da poravnajo čimprej svoj dolg, sicer se jim bodo ustavili listi ter dolg iztirjal. — Tajnica.

+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 4. decembra t. l. v mali dvorani »Narodnega doma« v Celju. Od 134 članov je bilo navzočih 110.

Zborovanje je počastil s svojim posetom tudi poverjenik UJU tov. ravnatelj Jelenc. Uvodoma je društveni predsednik navzoče vzpodbujal k skupnemu delu, naglašujoč velepomembno gesto jugoslov. učit. prapora: En narod, ena država, en kralj!

Poverjenik tov. Jelenc se je burno akklamiran zahvalil za navdušeni in pristrani sprejem ter nato poročal o delovanju centrale in poverjeništvu. Pojasnjeval je zadevo predsednika Udruženja, ki je povzročila v žurnalistiki veliko pozornost, poročal o interelaciji glede izplačila razlike državnih nameščencev, o krivičnem zapostavljanju poročenih članov, o perečem delu 71. čln. zakona in o ponesrečeni delitvi šolstva potom političnih oblasti. To, kar je učiteljstvo vsaj deloma doseglo, je izvojevalo le s pomočjo Udruženja, ki je našlo hvalevredne opore pri političnih organizacijah, ki so naklonjene učiteljstvu in šolskemu napredku. Dolžnost učiteljstva je, da se v bodoče še tesneje oklene svoje organizacije in da podpira strujo, ustvarjajočo moderni šolski zakon, ki bo naši državi v ponos, učiteljstvu pa v korist. Mnogobrojna aktualna stanovska vprašanja je tov. poverjenik temeljito in iskreno pojasnjeval in dajal potrebna navodila ter končno pozval navzoče, da pristopijo k Podpornemu društvu za učiteljski naraščaj.

Predavanje. Tovariš ravnatelj Brinar je predaval o temi: »Jezikoslovni izprehodi po celjski okolici«. Tov. predavatelj je vzbudil v navzočih zanimanje za zemljepisno imenoslovje, ki tvori nadvse poučno panogo domoznanstva. Vsestransko zanimivo predavanje se bo nadaljevalo na prihodnjem zborovanju.

Resolucija. Glede mladinskega lista »Zvončka« se je soglasno sprejela sledeča resolucija:

Ker je učiteljstvo uvidelo, da se z razširjenjem mladinskega lista ne širi samo splošna prosveta med mladino in potom nje med narod, ampak da se s tem listom krepki predvsem tudi narodna zavest, se sklene, da naj vsak član društva pridobi za prihodnji letnik najmanj 5 novih naročnikov. Apelira se na bratska društva, da sprejmejo zgoraj navedeni predlog, ker bi se na ta način naklada »Zvončka« lahko dvignila nad 12 tisoč izvodov.

Pedagoške in šolske drobtine.

JERALA:

ALI NAJ VEROUK RES POUČUJE UČITELJ?*

Kljub temu, da je UJU v tem že izreklo svoje mnenje, se še vedno porajajo pri zborovanjih okrajnih učiteljskih društev, pa tudi v zasebnih pogovorih mnenja, da mora katehet iz šole. Vendar so vse te debate premalo objektivne. Želja referentov je, da za kateheta ne sme biti v šoli prostora, pa naj si ima kdo od tega dobiček ali ne. Svoja izvajanja opirajo na argumente, ki nikakor ne morejo držati, pa naj se poučuje verouk ali pa samo moralka.

Proti poučevanju verouka od strani laikov pa govorijo dejstva, ki jih ne moremo prezreti.

Pri naših srbskih tovariših je poučevanje verouka razumljivo, ker vršijo ob enem tudi veliko nacionalno delo. Srbski narod in srbska narodna cerkev sta tako ozko združena, da se ne more nobena izmed njiju zase individualno razvijati. Največji cerkveni dostojanstveniki so bili ob enem tudi največji državnik in važni faktorji v državno-političnem življenju. Z ugledom srbske države je pridobivala tudi cerkev na svoji moči. S propovedjo srbske narodne vere vrši srbski tovariš veliko nacionalno delo, ki je njemu najvišji cilj.

Cisto drugačno stališče pa mora zavzeti učitelj na narodni šoli proti rimski veroizpovedi. Rimska cerkev se ni nikdar intenzivneje zanimala za Slovane z namenom, da jim pomaga. S Slovani je hotela pridobiti le na številu svo-

* Ta članek je bil že postavljen na dan izpembe političnega položaja t. j. ob nastopu dr. Koroščevega prosvetnega ministrovstva. Namenjen je bil kot prispevek za razpravo na skupščini UJU v Dubrovniku. Zaradi izpembe režima smo članek odložili do danes, ker nismo hoteli da bi izgledalo, kakor da obračamo plašč po vetru. Opozarjamo pa ob tej priliki na stališče, ki ga je zavzela drž. skupščina UJU v Dubrovniku. — Uredništvo.

jih pripadnikov, nikdar pa ni storila kakih uslug iz nesebičnega namena. Saj nam ne da niti narodnega bogoslužja, ki bi bil v prvi vrsti njej v korist. Slovani skoraj da nimamo v Vatikanu zastopnika. O usodi našega cerkveno-političnega življenja so odločevali le tujerodci. V tem tiči velikanska razlika med pravoslavno in rimsko cerkvijo, ki je narodnjak nikakor ne more prezreti.

Versko prepričanje ne sloni na morebitnih trdnih dokazih in je torej stvar notranjega človekovega prepričanja. Marsikakega inteligenta odbija samo ne-logičnost cerkvenih dogem. Zato ne bi mogel učitelj, ki mu je versko prepričanje irelevantno, nikakor poučevati verouka z isto vneto kakor druge predmete. Še težje stališče pa bi imel učitelj, ki je verskemu prepričanju nasproten.

Poučevanje verouka bi zadelo tudi na velike težkoče pri nameščanju učiteljstva. Tovariš katoliškega veroizpovedanja ne bi mogel dobiti, ali pa vsaj težko, mesta na drugoverski šoli in obratno. Učiteljstvo bi bilo vezano le na domače kraje. Naša želja pa je in mora biti, da mi narodno ujedinjenje pokažemo s tem, da smo pripravljivi vzgojevati deco tudi pri bratskih plemenih našega troedinega naroda.

Istotako ne bi imel nikdo, najmanj pa šola, kakega dobička od tega, če bi se poučevala samo moralka.

Saj je že danes ves naš pouk skozi in skozi zidan na moralni podlagi. Učitelj prepoveduje učencem laž, tatvino, mučenje živali itd. Uspeh vidimo sami. Marljivejši učenci ubogajo, drugače pa je z malomarnejšimi. Nezanimanje za druge predmete bi se zrcalilo tudi pri moralki.

Pouk o moralki ne bi baziral na nikakvi verski podlagi. Vendar bi se te moralne teze popolnoma ujemale s tezami katoliške moralke. Duhovnik bi prav gotovo ta izvajanja napadal, češ, da ne slove na verski podlagi. Da je temu tako, vidimo že danes v šoli. Veroučitelj poudarja v prvi vrsti greh, potem šele eventualno škodo, ki jo ima oškodovane n. pr. pri tatvini. S tem načelom bi tudi še nadalje operirala duhovščina na-

sproti učiteljstvu in mu skušala spodkopati tla.

Nikdo ne bo oporekal mnenju, da je vera posebno preprostemu ljudstvu neobhodno potrebna. Iz tega stališča moramo nuditi ljudstvu verski pouk. Če tega ne bo nudila šola, si bodo to starši sami poiskali. Polniti se bodo začela župnišča in kaplanije. Poleg narodne osnovne šole se bo pojavila v njenem okolju druga šola s samo enim predmetom, veroukom. Ta šola pa najbrž ne bo stala v posebno prijaznih odnošajih z osnovno šolo. Tudi otroci se bodo tu vzgajali povsem drugače kakor sicer. Nikakor ne bodo uživali samo verskega pouka, temveč tudi politični, za kar nam jamčijo današnje pridige v cerkvi.

To so dejstva, ki jasno pričajo, kolika škoda bi znala nastati, če se spremeni način poučevanja verouka na osnovni šoli. Če pa iščemo kakega posebnega dobička, ga pa ne najdemo.

Pustimo torej kateheta na njegovem mestu, kjer naj poučuje verouk pod kontrolo, kakor poučuje vsak učitelj. Pri morebitnih slučajih njegovega političnega udejstvovanja bo že poskrbela pristojna oblast, da se podobno ne bo dogajalo v bodoče.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Ne pozabite naročiti brezplačni album „KARO“ čevljev z dopisnico na naslov: Dragotin Roglič, Maribor, Koroška c. 19.

Primerna darila za Božič!

Mladinske knjige.

Anatole le Braz - F. B.: *Islandska velika noč in druge povesti.* Vez. Din. 30.—
 Baukart: *Marko Senjanin, slovenski Robinzon.* Vez. Din. 12.—
 Dimnik: *Kralj Peter I.* Vez. Din. 20.—
 Dimnik: *Kralj Aleksander I.* Vez. Din. 40.—
 Erjavec Fran: *Afriške narodne pripovedke.* Vez. Din. 28.—
 Erjavec: *Kitajske narodne pripovedke.* Vez. Din. 26.—
 Erjavec: *Srbske narodne pripovedke.* Vez. Din. 24.—
 Erjavec-Flore: *Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino.* Vez. Din. 52.—
 Erjavec-Flore: *Fran Levstik, izbrani spisi za mladino.* Broš. Din. 18, vez. Din. 28.—
 Erjavec-Flore: *Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino.* Vez. Din. 40.—
 Erjavec-Flore: *Josip Stritar, izbrani spisi za mladino.* Vez. Din. 60.—
 Erjavec-Flore: *Simon Jenko, izbrani spisi za mladino.* Vez. Din. 28.—
 Erjavec-Flore: *A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino.* Vez. Din. 56.—
 Erjavec-Flore: *J. Kersnik, izbrani spisi za mladino.* Vez. Din. 60.—
 Ewald-Holeček: *Mati narava pripoveduje.* Vez. Din. 32.—
 Ewald-Holeček: *Tiho jezero in druge povesti.* Vez. Din. 26.—
 Flere: *Babica pripoveduje.* Vez. Din. 12.—
 Flere: *Slike iz živalstva.* Din. 24.—
 Flere: *Pripovedne slovenske narodne pesmi.* Vez. Din. 28.—
 Gangl: *Zbrani spisi.* II, V. in VI. zv. vez. Din. 10.—, eleg. vez. Din. 12.—, VII. zv. vez. Din. 18.—, eleg. vez. Din. 20.— (Ostali zvezki so v II. natisu.)
 Gaspari T. in Košir P.: *Sijaj, sijaj, solnce!* (Zbirka koroških popevk.) Din. 8.—
 Karafiat Jan - Dr. Bradac: *Kresničice.* Cena trdo vezani knjigi Din. 20.—
 Komanova Manica: *Narodne pravljice in legende.* Din. 18.—
 Korban: *Vitomilova železnica.* Vez. Din. 16.—

Kosem: *Ej prijateljčki.* Vez. Din. 16.—
 Lan: *Češke pravljice.* Vez. Din. 15.—
 Mišjakov Julček: *Zbrani spisi.* VI. zvezek (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. D 10.—
 Möderdorfer Vinko: *Narodne pripovedke iz Meziške doline.* Elegantno vezana Din. 28.—
 Račić B.: *Belokranjske otroške pesmi.* Vez. Din. 8.—
 Rape: *Mladini.* II, III, IV, V, VI. zvezek. Vez. Din. 10.—, eleg. vez. Din. 12.—, VII. zvezek Din. 12.—, VIII. zvezek Din. 15.—
 Rape: *Tisoč in ena noč.* Vez. Din. 28.—
 Rape: *Tisoč in ena noč.* I. zv. vez. Din. 50.—, Ribičič. *Vsem dobitm.* Vez. Din. 10.—
 V. Riha-Karel Pribil: *Povest o svatbi Kralja Jana.* Vez. Din. 16.—
 Robida: *Da ste mi zdravi, dragi otroci!* Broš. Din. 3.—
 Šilih: *Nekoč je bilo jezero.* Vez. Din. 28.—
 Tille-Přibil: *V kraljevstvu sanj.* Broš. Din. 8.—
 Trošt: *Moja setev.* I. in II. a Din. 10.—
 Zbašnik: *Drobne pesmi.* Vez. Din. 10.—
 Waštetova: *Mejaši, povest iz davnih dni.* Vez. Din. 25.—

Leposlovne knjige.

Gangl: *Bel rojaki.* Broš. Din. 15.—, vez. Din. 18.—
 Gangl: *Moje obzorje.* Broš. Din. 15, vez. Din. 18.—
 Golar Florijan: *Kmečke povesti.* Cena Din. 28.—
 Golar Cvetko: *Pastirjeva nevesta.* Cena Din. 24.—
 Jelenc: *1914—1918, spomini jugoslovenskega dobrovoljca.* Vez. Din. 30.—
 Matičič: *Na krvavih poljanah.* Vez. Din. 42.—
 Pavlič Rado: *Ljubezen in sovraštvo.* V platno vez. Din. 92.—
 Pugelj Milan: *Zakonci.* Drugi natis. Vez. Din. 28.—
 Rabindranat Tagore - Gradnik: *Gitandžali.* Trdo vezana Din. 28.—, V platno vez. Din. 32.—
 Zorec Ivan: *Pomenki.* Din. 11.—

Dramatika.

Beneli Sem - Gradnik: *Okrutna šala.* Broš. Din. 28.—
 Gangl: *Dolna solz.* Broš. Din. 6.—, vez. Din. 8.—
 Gangl: *Sfinga.* Vez. Din. 16.—
 Gangl: *Šin. Drugi natis.* Vez. Din. 24.—
 Kosem Zv.: *Morje.* Din. 16.—
 Maeterlinck-Bernot: *Modra ptica.* Broširan Din. 16.—

Šolski oder.

Gregorič-Stepančičeva: *Otroški oder.* (Za otroške vrste, zabavišča in nižjo stopnjo osn. šol.) Broš. Din. 8.—, vez. Din. 12.—
 Korban J.: *Povodni mož, igrica za mladino.* Fr. L.: *Božična pravljica, otroška igra v treh slikah.* Obe v I. zvezku. Din. 6.—, Glasbeni del k I. zvezku »Sol. odra« 4 Din.
 Lah dr. I.: *Miklavž prihaja.* Trije prizori. Cena Din. 6.—, Glasbeni del posebe Din. 4.—
 Tiran E.: *Čudežne gosli. Pripovedka s plesom in petjem v 3 dejanjih.* Uglasbil C. Pregelj, Medved: *Vino ali voda. Dramatičen nastop.* Obe v 2. zvezku. Cena Din. 6.—

Poučne in znanstvene knjige.

Brežnik prof. dr. Pavel V.: *Francosko-slovensko-nemška konverzacija.* V platno vez. žepna knjiga Din. 35.—
 Bele Ivo: *Sadjarstvo.* Din. 85.—
 Bučar: *Slovenski metuljar.* Broš. Din. 12.—
 Kunaver: *Na planini.* Vez. Din. 30.—
 Kunaver: *Kraški svet in njega pojavi.* Vez. Din. 46.—
 Mencej: *Kratka srbska gramatika in čitanka.* Broš. Din. 5.—
 Ramovš Fran: *Historična gramatika slovenskega jezika.* Broš. Din. 260.—
 Tejkal Ivo: *Matematične tabele.* V platno vezana žepna knjiga Din. 66.—
 Veber: *Etika.* Din. 120.—

Pesmarice in muzikalije.

Adamič: *Mladinske pesmi,* enoglasni zbori in samospevi s spremljevanjem klavirja. Din. 50.—
 Marolt: *»Bože pravde« in »Lepa naša domovina«.* Din. 1.50.
 Marolt: *Narodne himne in druge domodne pesmi.* Din. 3.—
 Žirovnik: *Narodne pesmi.* I, II. in III. zv. à Din. 3.—

Druge knjige.

Stalez (imenik) *šolstva in učiteljstva v Sloveniji 1923.* Broš. Din. 42.—
 Fink: *Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji.* I. zvezek (od prvrata do konca I. 1920.) broš. Din. 10.—, II. zvezek (za I. 1921.) broš. Din. 14.—, III. zvezek (za I. 1922.) broš. Din. 15.—, IV. zvezek broš. Din. 28.—

Slike.

Sič: *I. Kmečka soba na Gorenjskem.*
 Sič: *II. Kmečka hiša na Gorenjskem.*
 30.3 × 90.5 cm. Slika à Din. 30.—
 Stenske table h Widrovi Prvi čitanki. Table imajo na obeh straneh nalepljeno čtivo. 13 tabel. Cena Din. 220.—
 Santel Saša: *Serijska razglednica Stara Ljubljana.* Din. 10.—

Galerija naših mož.

1. Trubar	8. Gregorič
2. Vodnik	9. Aškerc
3. Slomšek	10. Tavčar
4. Prešeren	11. Levce
5. Levstik	12. Erjavec
6. Stritar	13. Jenko
7. Jurčič	14. Cankar
	15. Gangl

61.5 × 47.5 cm.

Slika à Din. 10.—

TELEFON ŠTEV. 312.

VSE KNJIGE, KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH ZALOŽB SE DOBE V

ČRKOVI RAČUN ŠTEV. 10761

KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

FRANČIŠKANSKA ULICA ŠTEV. 6 IN V PODRUŽNICI KNJIGARNE, SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 2.